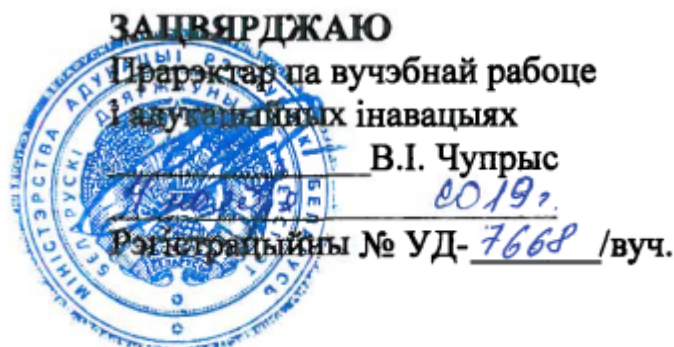

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

БЕЛАРУСКАЯ І РУСКАЯ АНТРАПАНІМІЯ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па дысцыпліне для спецыяльнасці

1-21 05 01 - Беларуская філалогія (па напрамках) напрамкі спецыяльнасці:

- 1-21 05 01-01 – Беларуская філалогія (літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць).
- 1-21 05 01-02 – Беларуская філалогія (камп'ютарнае забеспячэнне)
- 1-21 05 01-03 – Беларуская філалогія (дзелавая камунікацыя)

1-21 05 02 - Руская філалогія (па напрамках) напрамкі спецыяльнасці:

- 1-21 05 02-01 Руская філалогія (літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць)
- 1-21 05 02-02 Руская філалогія (камп'ютарнае забеспячэнне)
- 1-21 05 02-03 Руская філалогія (дзелавая камунікацыя)
- 1-21 05 02-04 Руская філалогія (руская мова як замежная)

Вучэбная праграма складзена на аснове АСВА 1-21 05 01-2013 АСВА 1-21 05 02-2013 і вучэбных планаў D21-079/вуч., D21-080/вуч., D21-081/вуч., D21-068/вуч., D21-069/вуч., D21-067/вуч., D21-066/вуч., D21ин-071/вуч., ад 30.05.2013 г.

СКЛАДАЛЬНІК:

Гапоненка Ірына Алегаўна, прафесар кафедры беларускага мовазнаўства, доктар філалагічных навук, прафесар

РЭЦЭНЗЕНТ:

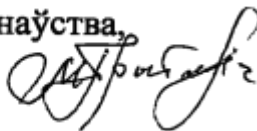
Капылоў Ігар Лявонавіч, дырэктар філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” ДНУ “Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускага мовазнаўства філалагічнага факультэта
(пратакол № 3 ад 7 кастрычніка 2019 г.)

Саветам філалагічнага факультэта БДУ
(пратакол № 2 ад 31 кастрычніка 2019 г.)

Загадчык кафедры беларускага мовазнаўства,
доктар філалагічных навук, прафесар

М.Р. Прыгодзіч

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

На сённяшні дзень пытанні анамастыкі не разглядаюцца ў складзе асноўных базавых дысцыплін, у выніку чаго па-за ўвагай студэнтаў застаецца важная і спецыфічная частка слоўнікавага складу мовы. Прапануемая дысцыпліна прызначана для таго, каб у пэўным сэнсе запоўніць гэты прабел. Яна прысвечана пытанням антрапанімікі – аднаго з адгалінаванняў анамастычнай навукі, дзе прадметам вывучэння з’яўляюцца ўласныя найменні людзей і асаблівасці фарміравання нацыянальнага іменаслова.

На лекцыях па дысцыпліне разглядаюцца наступныя пытанні: адрозненні уласных імёнаў ад агульных, анамастычнай лексікі ад апеллятыўнай, а таксама звязаная з гэтым спецыфіка антрапонімаў як моўных элементаў і асаблівасці іх функцыянавання ў сістэме мовы; сусветныя сістэмы іменавання (супастаўляльныя і несупастаўляльныя з беларускай антрапанімічнай сістэмай); храналагічныя змены ў славянскай іменалогіі, асноўныя этапы фарміравання славянскага іменніка; гісторыя ўзнікнення асноўных кампанентаў беларускіх і рускіх уласных найменняў – імёнаў, прозвішчаў, імёнаў па бацьку, іх этымалогія і семантыка; пытанні выбару імя на розных гістарычных этапах; даўнія і сучасныя беларускія і рускія мянушкі, псеўданімы і саманазовы; адрозненні жаночага і мужчынскага іменніка; спецыфіка ў пісьмовага афармленні антрапонімаў (уласнабеларускіх і запазычаных, у тым ліку пытанні перадачы беларускіх асабовых ўласных імёнаў па-руску і пытанні ўключэння рускіх антрапонімаў у беларускі моўны кантэкст); асаблівасці функцыянавання антрапонімаў у канве мастацкага тэкста: функцыі ўласных імёнаў у творы, розныя пісьменніцкія падыходы да выбару імя персанажа. У гістарычнай частцы спецкурса падрабязна аналізуецца вызначальны перыяд у гісторыі беларускай антрапанімічнай сістэмы – пачатак XX ст., калі з’явілася магчымасць для праяўлення нацыянальнай іменалагічнай спецыфікі. Паказваецца спецыфічная, абумоўленая грамадскімі і культурна-гістарычнымі абставінамі на тэрыторыі тагачаснай Беларусі, сітуацыя анамастычнай дваістасці, пры якой, з аднаго боку, пры дакументальных запісах беларускіх уласных імёнаў дзяржаўнай рускай мовай фарміраваўся *афіцыйны* анамастыкон, а, з другога боку, на старонках беларускамоўных выданняў з апорай на вусна-моўныя традыцыі паступова складваўся *неафіцыйны* беларускі нацыянальна адметны анамастыкон.

Авалоданне такой інфармацыяй з’явіцца важнай адзнакай прафесійнай падрыхтаванасці выпускнікоў філалагічных ВНУ.

Асноўныя **мэты** вывучэння дысцыпліны – авалоданне тэарэтычнымі ведамі ў галіне анамастыкі з улікам беларускай нацыянальнай спецыфікі і спецыфікі ўзаемаадносін беларускай і рускай анамастычных сістэм, а таксама набывцё практычных уменняў для ўсебаковага лінгвістычнага аналізу розных онімных класаў.

Задачы вывучэння дысцыпліны:

- засваенне тэарэтычных ведаў адносна: а) адрознення анамастычнай лексікі ад апелятыўнай і спецыфікі онімаў як моўных элементаў; б) асаблівасцей функцыянавання онімаў у сістэме мовы; в) класіфікацыі беларускай анамастычнай лексікі;

- азнаямленне з асноўнымі дасягненнямі айчыннай і замежнай анамастычнай навукі;

- засваенне асноўных анамастычных паняццяў і авалоданне метадамі даследавання анамастычнага матэрыялу;

- фарміраванне ўяўленняў пра нацыянальную спецыфіку беларускай антрапанімічнай сістэмы і яе гістарычныя ўзаемаадносіны з антрапаніміяй рускай мовы;

- атрыманне інфармацыі пра гісторыю ўзнікнення і этапы фарміравання беларускіх і рускіх уласных асабовых найменняў (імёнаў, прозвішчаў, імёнаў па бацьку, мянушак, псеўданімаў);

- фарміраванне навыкаў нарматыўнага пісьмовага афармлення антрапонімаў (уласнабеларускіх і запазычаных) у галіне правапісу, словазмянення, перадачы на рускую мову, транслітарацыі лацінскай графікай.

Дысцыпліна адносіцца да цыклу дысцыплін спецыялізацыі і займае важнае месца ў падрыхтоўцы спецыяліста-філолага. Яна звязана з такімі дысцыплінамі дзяржаўнага кампанента, як “Беларуская палеаграфія”, “Беларуская дыялекталогія”, “Гістарычная граматыка беларускай мовы”, “Гісторыя беларускай літаратурнай мовы”, “Сучасная беларуская мова”.

У выніку вывучэння дысцыпліны “Беларуская і руская антрапанімія” ў студэнтаў фарміруюцца наступныя **кампетэнцыі**:

- **акадэмічныя:**

- АК-1.** Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

- АК-2.** Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

- АК-3.** Валодаць даследчымі навыкамі.

- АК-4.** Умець працаваць самастойна.

- АК-6.** Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры рашэнні праблем.

- АК-7.** Мець навыкі, звязаныя з выкарыстаннем тэхнічных прыстасаванняў, кіраваннем інфармацыяй і працай з камп’ютарам.

- АК-8.** Мець навыкі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

- АК-9.** Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

- **сацыяльна-асобасныя:**

- САК-1.** Валодаць якасцямі грамадзянскасці.

- САК-2.** Быць здольным да сацыяльных кантактаў.

- САК-3.** Валодаць здольнасцю да міжасабовых камунікацый.

- САК-4.** Валодаць навыкамі захавання здароўя.

САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі.

САК-6. Умець працаваць у калектыве.

Для спецыяльнасці 1-21 05 02 Руская філалогія (на напрамках)

САК-7. Лагічна, аргументавана і ясна будаваць вуснае і пісьмовае маўленне, выкарыстоўваць навыкі публічнага маўлення, вядзення дыскусіі і палемікі.

• **прафесійныя:**

Для спецыяльнасці 1-21 05 01 Беларуская філалогія (на напрамках)

ПК-8. Прадстаўляць вынікі навуковай працы ў адпаведнасці з адпаведнымі патрабаваннямі.

ПК-9. Выкарыстоўваць сучасную методыку рэферавання і рэдагавання тэкстаў.

ПК-10. Карыстацца навуковай і даведачнай літаратурай на беларускай, рускай і замежных мовах.

Для спецыяльнасці 1-21 05 02 Руская філалогія (на напрамках)

ПК-8. Выбіраць неабходныя метады даследавання, мадыфікаваць існуючыя і выкарыстоўваць новыя метады, зыходзячы з задач канкрэтнага даследавання.

ПК-10. Прадстаўляць вынікі навуковай працы ў адпаведнасці з адпаведнымі патрабаваннямі.

ПК-12. Карыстацца навуковай і даведачнай літаратурай на беларускай, рускай і замежных мовах.

ведаць:

• спецыфічныя адрозненні апелятыўнай і анамастычнай лексікі паводле семантыка-паняційных сувязяў, гісторыка-сацыяльнай абумоўленасці, паходжання, фанемнага складу, граматычных асаблівасцяў;

• асноўныя этапы ў фарміраванні беларускай і рускай антрапанімічнай сістэмы і своеасаблівасць іменалагічнага працэсу на кожным з гэтых этапаў;

• разнавіднасці афіцыйных і неафіцыйных найменняў, іх функцыянальныя адметнасці і правілы словазмянення, спецыфіку жаночага і мужчынскага іменавання;

• розніцу паміж навуковай і народнай анамастычнай этымалогіяй і асноўныя крыніцы, паводле якіх верагодна ўстанавіць паходжанне і семантыку асабовых уласных імёнаў;

• характэрныя рысы літаратурных онімаў і іх ролю ў канве мастацкага твора;

умець:

• вылучаць анамастычныя адзінкі ў агульнамоўным кантэксце і класіфікаваць іх;

• ажыццяўляць карэктны арфаграфічны запіс антрапанімічных адзінак, скланяць іх і транслітаваць;

• практычна прымяняць прынцыпы полевай методыкі арганізацыі антрапанімічнага матэрыялу ў межах канкрэтнага мастацкага твора і ў пісьменніцкім ідыястылі ўвогуле;

валодаць:

- навыкамі выкарыстання навуковай літаратуры ў даследчай працы;
- метадыкай падрыхтоўкі дакладаў і паведамленняў на навуковых канферэнцыях, курсавых і дыпломных работ па прапанаванай тэматыцы.
- прынцыпамі перадачы анамастычных адзінак з мовы на мову і правіламі міжмоўнай транспартацыі літаратурных онімаў.

Структура вучэбнай дысцыпліны

Праграма распрацавана для студэнтаў 2 курса дзённай формы навучання.

Дысцыпліна вывучаецца ў 4 семестры. Агульная колькасць гадзін, якія адводзяцца на вывучэнне дысцыпліны “Беларуская і руская антрапанімія” на дзённай форме навучання складае 56 гадзін, колькасць аўдыторных гадзін – 34. Аўдыторныя гадзіны размяркоўваюцца па відах заняткаў наступным чынам: 20 гадзін лекцыйных заняткаў, 10 гадзін практычных заняткаў, 4 гадзіны кіруемая работа студэнтаў (КСР).

Працаёмістасць вучэбнай дысцыпліны складае 1 заліковую адзінку.

Форма выніковай атэстацыі – залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел 1. УВОДЗІНЫ. АНАМАСТЫКА ЯК НАВУКА, ЯЕ МЕСЦА Ё СІСТЭМЕ ФІЛАЛАГІЧНЫХ ДЫСЦЫПЛІН

Тэма 1.1. Прадмет і задачы дысцыпліны. Месца дысцыпліны ў сістэме філалагічнай навукі, яго сувязь з іншымі дысцыплінамі (гісторыяй літаратурнай мовы, лексікалогіяй, сучаснай літаратурнай мовай, дыялекталогіяй). Значэнне анамастыкі як крыніцы ведаў для іншых лінгвістычных і нелінгвістычных дысцыплін. Метады анамастычных даследаванняў. Роля дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў магістратуры.

Тэма 1.2. Анамастычная лексіка ў агульнай моўнай сістэме. Асноўныя паняцці анамастычнай навукі, сутнасць базавых анамастычных тэрмінаў. Спецыфіка анамастычнай лексікі ў параўнанні з агульнай лексікай па наступных параметрах: семантыка-паняццёвых сувязях, гісторыка-сацыяльнай абумоўленасці, паходжанні, фанемным складзе, асаблівасцях словаўтварэння і словазмянення. Працэсы анімізацыі, апелятывацыі, трансанімізацыі. Віды онімаў.

Раздзел 2. АНТРАПАНІМІКА ЯК РАЗДЗЕЛ АНАМАСТЫКІ. ГІСТОРЫЯ ФАРМІРАВАННЯ БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ АНТРАПАНІМІІ

2.1. Антрапаніміка як навукa. Антрапаніміка як раздзел анамастыкі, яе тэарэтычныя і практычныя задачы. Значэнне антрапаніміі як крыніцы ведаў для іншых лінгвістычных і нелінгвістычных дысцыплін.

Праблема перыядызацыі ўсходнеславянскай антрапаніміі. Славянская антрапанімічная сістэма сярод іншых іменалагічных сістэм свету.

2.2. Асабовое імя як сацыяльны знак. Сацыяльная дыферэнцыяцыя іменніка ў класавым грамадстве. Прычыны аднаіменнасці.

2.3. Асабовыя імёны. Асноўныя этапы фарміравання беларускага і рускага антрапанімікона (дахрысціянскі, хрысціянскі, новы перыяды). Беларускі і рускі іменаслоў як разнавіднасць славянскай сістэмы іменалогіі.

Спецыфіка беларускай іменаслоўнай сістэмы на агульнаславянскім фоне. Каталіцкія і праваслаўныя элементы беларускага іменаслова. Адаптацыя кананічных імёнаў на беларускай глебе. Усечаныя і ацэнаныя формы ў нейтральнай назывной функцыі. Адраджэнскі перыяд (XIX – пачатак XX ст.) як своеасаблівы этап ў гісторыі беларускага іменаслова.

2.4. Імёны па бацьку. Гісторыя ўзнікнення імёнаў па бацьку; імёны па бацьку ў беларускай і рускай іменалагічнай практыцы. Спецыфіка функцыянавання імя па бацьку ў беларускай антрапанімічнай сістэме.

2.5. Прозвішчы. Гісторыя станаўлення прозвішчаў. Час узнікнення прозвішчаў у сусветнай іменалагічнай практыцы. Прычыны ўтварэння прозвішчаў: гістарычныя, сацыяльныя, эканамічныя. Сацыяльная прырода прозвішчаў. Распаўсюджанне прозвішчаў на славянскіх тэрыторыях сярод розных сацыяльных груп насельніцтва.

Класіфікацыя беларускіх прозвішчаў. Групы прозвішчаў у залежнасці ад значэння матывацыйных слоў. Асноўныя словаўтваральныя тыпы беларускіх прозвішчаў. Агульнаславянскія, агульнаўсходнеславянскія, уласна беларускія тыпы. Асноўныя прыметы беларускага прозвішча.

Тыпалагічны аналіз беларускай і рускай прозвішчнай сістэмы.

2.6. Спецыфіка жаночага імянавання. Адрозненні ў жаночым і мужчынскім імянаванні і яго прычыны. Неафіцыйныя найменні жанчын па мужу і дзяцей па бацьку. Розныя тыпы жаночага імянавання ў старажытнасці і на сучасным этапе (на матэрыяле беларускіх і рускіх антрапанімічных крыніц).

2.7. Неафіцыйныя найменні ў антрапанімічнай сістэме. Спецыфіка індывідуальных мянушак як іменалагічных адзінак. Роля гэтага іменалагічнага элемента на розных этапах развіцця славянскага (беларускага і рускага) іменніка. Родавыя празванні. Псеўданімы, саманазовы, нікі як антрапанімічная разнавіднасць. Лексікаграфічная фіксацыя псеўданайменняў у беларускай і рускай антрапаніміцы.

Раздзел 3. ЛІТАРАТУРНАЯ АНАМАСТЫКА

3.1. Спецыфіка літаратурнай анамастыкі. Онімы як элементы структуры мастацкага твора. Імя як крыніца інфармацыі пра персанаж. Імя і сюжэт твора. Імя як маркер інтэртэкстуальнасці.

3.2. Спосабы і прыёмы імянавання персанажаў. Гістарычная і сацыяльная абумоўленасць літаратурнай анамастыкі. Эвалюцыя спосабаў імянавання персанажаў мастацкіх твораў: ад абстрактнага гістарызму да рэалістычнага вымыслу. Антанамасія як мастацкі прыём.

3.3. Вобразна-выяўленчыя функцыі антрапонімаў. Аўтарская антрапанімія ў творах вядучых беларускіх і рускіх паэтаў пісьменнікаў (В.Дуніна-Марцінкевіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, М. Гарэцкага, Кандрата Крапівы, У. Караткевіча; М.Я. Салтыкова-Шчадрына, М.В. Гоголя, А. Блока, М. Цвятаевай, Ул. Маякоўскага і інш). «Гаворачыя» прозвішчы і імёны, выкарыстанне такога прыёму ў творах беларускіх і рускіх аўтараў.

Раздзел 4. ПРАКТЫЧНАЯ АНАМАСТЫКА

4.1. Праблемнае поле практычнай анамастыкі. Рэгламентацыя напісання, словазмянення, прынцыпаў транслітарацыі онімаў як важнейшая ўмова іх нарматыўнага функцыянавання. Прычыны неўнармаванасці

пісьмовага афармлення ўласных імёнаў. Шляхі анамастычнай стандартызацыі.

4.2. Арфаграфічнае афармленне анамастычнай лексікі. Неабходнасць спецыфічнага падыходу да пісьмовага афармлення онімаў. Два супрацьлеглыя спосабы пісьмовай перадачы онімаў у перыяд фарміравання беларускіх правапісных традыцый на пачатку XX стагоддзя. Супярэчлівыя арфаграмы з онімамі ў сучаснай беларускай і рускай пісьмовай практыцы.

4.3. Скланенне онімаў. Асаблівасці скланення беларускіх прозвішчаў на пачатковым этапе фарміравання новай беларускай літаратурнай мовы (XIX – пачатак XX стагоддзя). Сучасныя правілы словазмянення онімаў у беларускай мове. Правілы прозвішчнага словазмянення ў рускай мове.

4.4. Перадача беларускіх онімаў па-руску. Праблемныя моманты рускай перадачы беларускіх уласных імёнаў, прапановы па іх нармалізацыі. Дзеючыя нарматыўныя дакументы, якія рэгламентуюць перадачу беларускіх онімаў па-руску.

4.5. Пытанні транслітарацыі онімаў лацінскай графікай. Вядучыя міжнародныя прынцыпы раманізацыі нацыянальнай анамастычнай лексікі. Міжнародныя сістэмы раманізацыі славянскіх антрапонімаў.

Прымяненне традыцыйнай беларускай лацінкі для перадачы тапонімаў у лацінаграфічных кантэкстах. Транслітарацыя беларускіх антрапонімаў лацінскай графікай: аналіз дзеючай сістэмы беларуска-англійскай лацінкі, прапановы па яе ўдасканаленні. Сістэма раманізацыі рускіх онімаў.

4.6. Транспартацыя онімаў у іншамовныя тэксты. Перадача онімаў на іншыя мовы ў агульнамовных і мастацкіх кантэкстах. Пытанні перакладу анамастычнай лексікі. Праблема захавання іменалагічнай адэкватнасці пры перакладзе. Перадача онімаў пры перакладзе онімаў з блізкароднасных моў.

Раздзел 5. ПЫТАННІ ЭТЫМАЛОГІІ І СЕМАНТЫКІ ЎЛАСНЫХ ІМЁНАЎ

5.1. Вызначэнне матывацыйных асноў онімаў. Тыпы антрапонімаў паводле семантыкі. Онімы з «цёмнай» этымалогіяй. Узоры вызначэння семантыкі і этымалогіі беларускіх і рускіх антрапонімаў.

5.2. Навуковая і народная этымалогія ўласных імёнаў. Навукова абгрунтаваныя і памылковыя этымалагічныя версіі. Непрымальнасць аматарскага падыходу да расшыфроўкі антрапанімічнай семантыкі.

5.3. Слоўнікавая фіксацыя этымалогіі імёнаў і прозвішчаў. Беларускія і рускія лексікаграфічныя крыніцы, у якіх прадстаўлены версіі паходжання асабовых імёнаў і прозвішчаў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
Дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі
з прымяненнем дыстанцыйных адукацыйных тэхналогій

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					колькасць гадзін УСР	формы кантролю ведаў
		лекцыі	практычныя заняткі	семінарыя заняткі	лабараторныя заняткі	іншае		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Раздзел 1.</i>	<i>Уводзіны. Анамастыка як навука, яе месца ў сістэме філалагічных дысцыплін</i>	2						
Тэма 1.1.	Прадмет і задачы дысцыпліны	1						Вуснае апытванне
Тэма 1.2.	Анамастычная лексіка ў агульнай моўнай сістэме	1						Вуснае апытванне
<i>Раздзел 2.</i>	<i>Антрапаніміка як раздзел анамастыкі Гісторыя фарміравання беларускай і рускай антрапаніміі</i>	10	4				2 (ДН)	
Тэма 2.1.	Антрапаніміка як навука	1						Вуснае апытванне
Тэма 2.2.	Асабовае імя як сацыяльны знак	1						Вуснае апытванне
Тэма 2.3.	Асабовыя імёны	2	2					Практычныя заданні Рэфераты
Тэма 2.4.	Імёны па бацьку	2						Практычныя заданні Рэфераты
Тэма 2.5.	Прозвішчы	2	2					Практычныя заданні Рэфераты
Тэма 2.6.	Спецыфіка жаночага імянавання	2						Практычныя заданні Рэфераты
Тэма 2.7.	Неафіцыйныя найменні ў антрапанімічнай сістэме						2 (ДН)	Практычныя заданні (паводле сістэмы LMS Moodle)

Раздзел 3.	Літаратурная анамастыка	2	2					
Тэма 3.1.	Спецыфіка літаратурнай анамастыкі	2						Вуснае апытванне
Тэма 3.2.	Спосабы і прыёмы імянавання персанажаў		1					Вуснае апытванне
Тэма 3.3.	Вобразна-выяўленчыя функцыі антрапонімаў		1					Практычныя заданні Рэфераты
Раздзел 4.	Практычная анамастыка	2	4					
Тэма 4.1.	Праблемнае поле практычнай анамастыкі	2						Вуснае апытванне
Тэма 4.2.	Арфаграфічнае афармленне анамастычнай лексікі		1					Практычныя заданні
Тэма 4.3.	Скланенне онімаў		1					Практычныя заданні
Тэма 4.4.	Перадача беларускіх онімаў па-руску		1					Практычныя заданні
Тэма 4.5.	Пытанні транслітарацыі онімаў лацінскай графікай						2 (ДН)	Практычныя і тэставыя заданні: (паводле сістэмы LMS Moodle)
Тэма 4.6.	Транспартацыя онімаў у іншамоўныя тэксты		1					Практычныя заданні
Раздзел 5.	Пытанні этымалогіі і семантыкі ўласных імёнаў	4						
Тэма 5.1.	Вызначэнне матывацыйных асноў онімаў	2						Вуснае апытванне
Тэма 5.2.	Навуковая і народная этымалогія ўласных імёнаў	1						Практычныя заданні Рэфераты

Тэма 5.3.	Слоўнікаявая фіксацыя этымалогіі імёнаў і прозвішчаў	1						Практычныя заданні Рэфераты
-----------	--	---	--	--	--	--	--	--------------------------------

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ВУЧЭБНАЯ ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Беларуская антрапанімія: гісторыя, навукова-практычная арыентацыя. Вучэбна-метадычны дапаможнік. – Мінск, БДУ, 2019.
2. Беларуская антрапанімія / Г. М. Мезенка, Г. М. Дзеравяга, В. М. Ляшкевіч, Г. К. Семянькова. – Віцебск, 2009.
3. Бірыла, М. В. Беларускія антрапанімічныя назвы ў іх адносінах да антрапанімічных назваў іншых моў (рускай, украінскай, польскай) / М. В. Бірыла. – Мінск, 1963.
4. Бірыла, М. В. Беларуская антрапанімія: Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла. – Мінск, 1966.
5. Бірыла, М. В. Беларуская антрапанімія: Прозвішчы, утвораныя ад апеллятыўнай лексікі / М. В. Бірыла. – Мінск, 1969.
6. Бірыла, М. В. Беларуская антрапанімія: Структура ўласных мужчынскіх імёнаў / М. В. Бірыла. – Мінск, 1982.
7. Бірыла, М. В. Тыпалогія і геаграфія славянскіх прозвішчаў / М. В. Бірыла. – Мінск, 1988.
8. Мезенка, Г. М. Беларуская анамастыка / Г. М. Мезенка. – Мінск, 1997.
9. Шур, В. Анамастычная лексіка ў беларускай мастацкай літаратуры / В. Шур. – Мінск, 2002.
10. Шур, В. Беларускія ўласныя імёны: Беларуская антрапанімія і тапанімія / В. Шур. – Мазыр, 2018.
11. Шур, В. 3 гісторыі ўласных імёнаў / В. Шур. – Мінск, 1993.
12. Шур, В. Онім у мастацкім тэксце: Манаграфія / В. Шур. – Мінск, 2006.

Дадатковая

13. Беларуская мова: Энцыклапедыя. – Мінск, 1994 (раздзелы «Анамастыка» і «Антрапанімія»).
14. Бондалетов, В.Д. Русская ономастика: учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности № 2101 “Русский язык и литература” / В.Д. Бондалетов. – М., 1983.
15. Гапоненка, І.А. Беларускія прозвішчы: Упарадкаванне правапіснага афармлення // Роднае слова. – 2006. – № 5. – С. 37-40.
16. Гапоненка, І.А. Скланенне прозвішчаў // Роднае слова. – 2006. – № 6. – С. 29-33.
17. Гапоненка, І.А. Перадача беларускіх прозвішчаў лацінкай // Роднае слова. – 2007. – № 6. – С. 22-26.
18. Гапоненка, І. А. Перадача беларускіх прозвішчаў па-руску // Роднае слова. – 2007. – № 4. – С. 37-40.
19. Гапоненка, І.А. Што такое *беларускае* прозвішча. Роднае слова. – 2017. – № 10. С. 26-29.

20. Гапоненка, І.А. Беларускія прозвішчы з польскамоўнымі асновамі // *Języki ruskie w rozwoju historycznymi kontaktach z polszczyzną; pod redakcją Lilii Citko.* – Białystok, 2018. – S. 141-155.

21. Гапоненка, І.А. Беларуская і польская анамастычная лексікаграфія: дасягненні і перспектывы // Беларуска-польскія моўныя, літаратурныя, гістарычныя і культурныя сувязі : Да 220-годдзя з дня нараджэння Адама Міцкевіча: зб. навук. артык. па матэрыялах Міжнар. навук. канф.; Мінск, 21–23 чэрвеня 2018 г. / пад рэд. І. Э. Багдановіч, М. І. Свістуновой. – Мінск: БДУ, 2018. – С. 221–227. (Беларусіка = Albaruthenica; Кн. 38).

22. Гапоненка, І.А. Імёны па бацьку ў беларускай антрапанімічнай сістэме // *Роднае слова.* – 2019. – № 4. – С. 28-30. – 2019. – № 5. – С. 28-31.

23. Гапоненка, І.А. Спецыфіка жаночага іменавання // *Роднае слова.* – 2019. – № 10. – С. 27-30.

24. Лемцюгова, В.П. Антрапанімія I – Імёны (с. 339–347); Антрапанімія II – Прозвішчы (с. 435–442) / В. П. Лемцюгова // *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia : T. 1 / pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Aleksandry Cieślukowej przy współudziale Jerzego Dumy.* – Warszawa–Kraków, 2002.

25. Лемтюгова, В.П. Восточнославянская ойконимия апеллятивного происхождения / В.П. Лемтюгова. – Минск, 1983.

26. Лемцюгова, В. П. Тапонімы распаўядаюць / В. П. Лемцюгова. – Мінск : Літаратура і мастацтва, 2008.

27. Никонов, В.А. Имя и общество / В. А. Никонов. – М., 1974.

28. Орфография собственных имён. – М., 1965.

29. Ратнікава, І. Аб некаторых спрэчных пытаннях словаўтварэння імя па бацьку ў сучаснай беларускай мове // *Беларуская мова і літаратура ў школе.* – 1991. – № 12. – С. 70-75.

30. Ратникова, И.Э. Имя собственное: от культурной семантики к языковой / И.Э. Ратникова. – Минск, 2003.

31. Рымша, В.П. Беларускія антрапонімы балтыйскага паходжання // *Беларуская лінгвістыка.* – 1974. – Вып. 6. – С. 46-50.

32. Свашенко, А.А. Происхождение так называемых “тёмных” белорусских фамилий в свете учения А.А. Потебни об именах // А.А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей: Тез. Всесоюз. науч. конф. – Харьков. – 1991. – Ч. 2. – С. 38-40.

33. Суперанская, А. В. Имя через века и страны / А. В. Суперанская. – М., 2007.

34. Суперанская, А. В. О русских фамилиях / А. В. Суперанская, А. В. Сулова. – СПб., 2008.

35. Сулова, А. В. О русских именах / А. В. Сулова, А. В. Суперанская. – Изд. 2-е, испр. и доп. – Ленинград, 1991.

36. Сцяцко, П.У. Да праблемы скланення прозвішчаў на –а, –я // *Рэгіянальныя асаблівасці ўсходнеславянскіх моў: Тэз. дакл. і паведамл. – Гомель.* – 1990. – С. 103-105.

37. Усціновіч, А. К. Антрапанімія Гродзеншчыны і Брэстчыны (XIV–XVIII стст.) / А. К. Усціновіч. – Мінск, 1975.
38. Усціновіч, А. К. Гістарычная антрапанімія / А. К. Усціновіч // Беларуская лінгвістыка. – 1974. – Вып. 6. – С. 46–50.
39. Шумская, І. А. Антрапонімы, якія характарызуюць знешні выгляд чалавека (на матэрыяле гаворак Брэстчыны) / І. А. Шумская // Дыялекталогія і культура беларускай мовы : тэз. рэсп. навук.-практ. канф. – Мінск, 1991. – С. 189–192.
40. Юркенас, Ю. Основы балтийской и славянской антропонимии / Ю. Юркенас. – Вильнюс, 2003.
41. Nazewnictwo na pograniczach etniczno-kulturowych. Studia Sławistyczne. – Т. 1. Białystok, 1999.
42. Nazwy własne na pograniczach kulturowych. Studia Sławistyczne. – Т. 2. Białystok, 2000.

Даведачная

43. Анамастычны слоўнік твораў Якуба Коласа / склад. Г.У. Арашонкава і інш.; пад рэд. М.В. Бірылы. – Мінск, 1990.
44. Баскаков, Н. А. Русские фамилии тюркского происхождения / Н. А. Баскаков. – М., 1979.
45. Веселовский, С. Б. Ономастикон: Древнерусские имена, прозвища и фамилии / С. Б. Веселовский. – М., 1974.
46. Гурская Ю.А. Словарь имён собственных в поэзии М.Богдановича / Ю.А.Гурская. – Минск, 1997.
47. Завальнюк, У. М. Слоўнік асабовых уласных імён / У. М. Завальнюк, В. К. Раманцэвіч. – Мінск, 2017.
48. Казаков, В. С. Именослов: Словарь славянских имён и прозвищ с толкованием их значения и происхождения / Вадим Казаков. – Москва–Калуга, 2007.
49. Подольская, Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М., 1988.
50. Рагаўцоў, В. І. Анамастычны слоўнік Магілёўшчыны / В. І. Рагаўцоў, С. Я. Кечык ; Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. А. Куляшова. – Магілёў : МДУ, 2000.
51. Редько, Ю. К. Сучасні українські прізвища / Ю. К. Редько. – Київ, 1966.
52. Справочник личных имён народов РСФСР. – М., 1979.
53. Суперанская, А. В. Словарь народных форм русских имён / А.В. Суперанская. – М., 2010.
54. Трійняк, І. І. Словник українських імен / І. І. Трійняк. – Київ, 2005.
55. Тупиков, Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имён / Н. М. Тупиков. – СПб., 1903.

56. Федосюк, Ю. А. Русские фамилии : популяр. этимологич. сл-рь / Ю. А. Федосюк. – 7-е изд., стереотип. – М., 2011.

57. Tichoniuk, B. Imiona i ich formy na pograniczu polsko-białoruskim od wieku XVI do roku 1839 / Bazyli Tichoniuk. – Zielona Góra, 2000.

Пералік сродкаў дыягностыкі вучэбнай дзейнасці і методыка фарміравання выніковай адзнакі

1. Вуснае апытванне.
2. Рэфераты.
3. Практычныя заданні.

Адзнака за *вусныя адказы* на практычных занятках уключае ў сябе паўнату адказа, наяўнасць аргументаў, ілюстрацыйных прыкладаў.

Пры ацэньванні *рэферата* звяртаецца ўвага на змест, паўнату раскрыцця тэмы, структуру і паслядоўнасць навуковага выкладу, падбор і аргументаванае і дарэчнае карыстанне навуковымі крыніцамі па тэме рэферата, валоданне правіламі афармлення тэкста, наяўнасць абгрунтаваных высноў.

Пры ацэнцы *практычных заданняў* бярэцца пад увагу паўнота адказаў на пытанні, карэктнасць аналітычных падыходаў, правільны падбор ілюстрацый з аналізуемага тэкста, дастатковасць ілюстрацыйнай часткі, здольнасць студэнта свабодна аперыраваць фактычнымі данымі.

Формай бягучай атэстацыі па дысцыпліне “Беларуская і руская антрапанімія” вучэбным планам прадугледжаны **залік** вынікам якога з’яўляюцца адзнакі “*залічана*”/“*незалічана*”. Адзнака “*залічана*” ставіцца ў выпадку, калі студэнт дэманструе веды асноўных раздзелаў праграмы дысцыпліны, валодае асноўнымі базавымі паняццямі, мае неабходныя навыкі прымянення тэарэтычных ведаў пры выкананні практычных заданняў, пры адказе не дапускае фактычных памылак, за выключэннем асобных нязначных недакладнасцей, паслядоўна і лагічна выкладае матэрыял. Адзнака “*не залічана*” выстаўляецца ў выпадку, калі студэнт дэманструе толькі фрагментарныя веды па пытаннях дысцыпліны, недакладна арыентуецца ў базавых паняццях, не валодае спецыяльнай тэрміналогіяй, не мае выразных здольнасцей да аналітычнага мыслення, дапускае значныя памылкі пры адказе, не можа прымяніць тэарэтычныя веды ў практычным плане, мае цяжкасці пры адказе на дадатковыя пытанні па дысцыпліне.

Выніковая адзнака фарміруецца на аснове:

1. Правіл правядзення атэстацыі студэнтаў (Пастанова Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь № 53 ад 29 мая 2012 г.);
2. Палажэння аб рэйтынгавай сістэме ацэнкі ведаў па дысцыпліне ў БДУ (Загад рэктара БДУ ад 18.08.2015 № 382-ОД);
3. Крытэрыяў ацэнкі ведаў студэнтаў (ліст Міністэрства адукацыі ад 22.12.2003).

Пры фарміраванні выніковай ацэнкі выкарыстоўваецца рэйтынгавая адзнака ведаў студэнта, якая дае магчымасць прасачыць і ацаніць дынаміку працэсу дасягнення мэтай навучання. Рэйтынгавая адзнака прадугледжвае выкарыстанне вагавых каэфіцыентаў для бягучага кантролю ведаў і бягучай атэстацыі студэнтаў па дысцыпліне.

Прыкладныя вагавыя каэфіцыенты, якія вызначаюць уклад бягучага кантролю ведаў і бягучай атэстацыі ў рэйтынгавую адзнаку:

- вусныя адказы на практычных занятках – 25 %;
- падрыхтоўка рэферата – 25 %;
- выкананне практычнага задання № 1 – 25 %;
- выкананне практычнага задання № 2 – 25 %.

Рэйтынгавая адзнака па дысцыпліне разлічваецца на аснове адзнакі бягучай паспяховасці і заліковай адзнакі з улікам іх вагавых каэфіцыентаў. Вага адзнакі па бягучай паспяховасці складае 40 %, заліковай адзнакі – 60 %.

Прыкладны пералік заданняў для кіруемай самастойнай работы студэнтаў

Тэма 2.7: “Неафіцыйныя найменні ў антрапанімічнай сістэме” (2 г. ДН).

Спецыфіка індывідуальных мянушак як іменалагічных адзінак. Роля гэтага іменалагічнага элемента на розных этапах развіцця славянскага (беларускага і рускага) іменніка. Родавыя празванні. Псеўданімы, саманазовы, нікі як антрапанімічная разнавіднасць. Лексікаграфічная фіксацыя псеўданайменняў у беларускай і рускай антрапаніміцы.

Заданні.

1. Падрыхтаваць кароткія вусныя тэматычныя паведамленні, у якіх асвятляліся б наступныя пытанні:

а) функцыянальная эвалюцыя такога іменалагічнага кампанента як мянушкі;

б) разнавіднасці сучасных мянушак (індывідуальныя, групавыя, родавыя);

в) прычыны ўзнікнення, асноўныя характарыстыкі і разнавіднасці псеўданімаў;

г) вызначальныя характарыстыкі, функцыянальнае прызначэнне, лексіка-семантычныя і структурныя тыпы такіх неафіцыйных найменняў як камп’ютарныя нікі.

2. Выканаць тэставыя заданні па аналізу неафіцыйных найменняў (у сістэме LMS Moodle); форма кантролю – праверка паводле справаздачы на форуме адукацыйнага партала: а) правільнасці выбару варыянта адказа; б) ведання лексікаграфічных анамастычных крыніц і ўменняў выкарыстання слоўніковых даных.

Тэма 4.5. “Пытанні транслітарацыі онімаў лацінскай графікай” (2 г. ДН).

Вядучыя міжнародныя прынцыпы раманізацыі нацыянальнай анамастычнай лексікі. Прымяненне традыцыйнай беларускай лацінкі для перадачы тапонімаў у лацінаграфічных кантэкстах. Транслітарацыя беларускіх антрапонімаў лацінскай графікай: аналіз дзеючай сістэмы беларуска-англійскай лацінкі, прапановы па яе ўдасканаленні. Сістэма раманізацыі рускіх онімаў

Заданні.

1. Выканаць тэставыя заданні па тэме (у сістэме LMS Moodle).

Пры падрыхтоўцы да тэсту звярнуць увагу на наступныя пытанні:

а) традыцыйная беларуская лацінка і яе прымяненне пры перадачы беларускіх геаграфічных найменняў;

б) спецыфіка транслітарацыі беларускіх антрапонімаў лацінскай графікай: аналіз дзеючай сістэмы беларуска-англійскай лацінкі;

в) прапановы па ўдасканаленні прымянення лацінкі ў межах беларускай анамастычнай сістэмы;

2. Выканаць заданні па разбору тэкстаў з лацінскай графікай (у сістэме LMS Moodle); форма кантролю – праверка паводле справаздачы на форуме адукацыйнага партала: а) правільнасці разбору тэкстаў, запісаных беларускай лацінкай; б) правільнасці запісу кірылічных тэкстаў беларускай лацінкай.

Прыкладная тэматыка практычных заняткаў

Заняткі 1.

Тэма: Асабовыя імёны. Спецыфіка беларускай іменаслоўнай сістэмы на агульнаславянскім фоне. Каталіцкія і праваслаўныя элементы беларускага іменаслова. Адаптацыя кананічных імёнаў на беларускай глебе. Усечаныя і ацэначныя формы ў нейтральнай назывной функцыі. Адраджэнскі перыяд (XIX – пачатак XX ст.) як своеасаблівы этап ў гісторыі беларускага іменаслова. (2 г.)

Заняткі 2.

Тэма: Прозвішчы. Класіфікацыя беларускіх прозвішчаў. Групы прозвішчаў у залежнасці ад значэння матывацыйных слоў. Асноўныя словаўтваральныя тыпы беларускіх прозвішчаў. Агульнаславянскія, агульнаўсходнеславянскія, уласна беларускія тыпы. Асноўныя прыметы беларускага прозвішча. Тыпалагічны аналіз беларускай і рускай прозвішчнай сістэмы. (2 г.)

Заняткі 3.

Тэма: Спосабы і прыёмы іменавання персанажаў. Гістарычная і сацыяльная абумоўленасць літаратурнай анамастыкі. Эвалюцыя спосабаў іменавання персанажаў мастацкіх твораў: ад абстрактнага гістарызму да рэалістычнага вымыслу. Антанамасія як мастацкі прыём. (1 г.)

Тэма: Вобразна-выяўленчыя функцыі антрапонімаў. Аўтарская антрапанімія ў творах вядучых беларускіх і рускіх паэтаў пісьменнікаў (В.Дуніна-Марцінкевіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, М. Гарэцкага, Кандрата Крапівы, У. Караткевіча; М.Я. Салтыкова-Шчадрына, М.В. Гоголя, А. Блока, М. Цвятаевай, Ул. Маякоўскага і інш). «Гаворачыя» прозвішчы і імёны, выкарыстанне такога прыёму ў творах беларускіх і рускіх аўтараў. (1 г.)

Заняткі 4.

Тэма: Арфаграфічнае афармленне анамастычнай лексікі. Неабходнасць спецыфічнага падыходу да пісьмовага афармлення онімаў. Два супрацьлеглыя спосабы пісьмовай перадачы онімаў у перыяд фарміравання беларускіх правапісных традыцый на пачатку XX стагоддзя. Супярэчлівыя арфаграмы з онімамі ў сучаснай беларускай і рускай пісьмовай практыцы. (1 г.)

Тэма: Скланенне онімаў. Асаблівасці скланення беларускіх прозвішчаў на пачатковым этапе фарміравання новай беларускай літаратурнай мовы (XIX – пачатак XX стагоддзя). Сучасныя правілы словазмянення онімаў у беларускай мове. Правілы прозвішчнага словазмянення ў рускай мове. (1 г.)

Заняткі 5.

Тэма: Перадача беларускіх онімаў па-руску. Праблемныя моманты рускай перадачы беларускіх уласных імёнаў, прапановы па іх нармалізацыі. Дзеючыя нарматыўныя дакументы, якія рэгламентуюць перадачу беларускіх онімаў па-руску. (1 г.)

Тэма: Транспартацыя онімаў у іншамовныя тэксты. Перадача онімаў на іншыя мовы ў агульнамоўных і мастацкіх кантэкстах. Пытанні перакладу анамастычнай лексікі. Праблема захавання іменалагічнай адэкватнасці пры перакладзе. Перадача онімаў пры перакладзе онімаў з блізкароднасных моў. (1 г.)

Апісанне інавацыйных падыходаў і метадаў да выкладання вучэбнай дысцыпліны

Пры арганізацыі выхаваўчага працэса выкарыстоўваецца **практыка-арыентаваны падыход**, згодна з якім мяркуецца:

- засваенне адукацыйнага зместу праз рашэнне практычных задач;
- набыццё навыкаў эфектыўнага выканання розных відаў прафесійнай дзейнасці;
- арыентацыю на генерыраванне ідэй, рэалізацыю групавых студэнцкіх праектаў;
- выкананне працэдур, спосабаў ацэньвання, якія фіксуюць сфарміраванасць прафесійных кампетэнцый.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі самастойнай работы навучэнцаў

Для арганізацыі самастойнай работы студэнтаў па спецкурсе “Беларуская і руская антрапанімія” выкарыстоўваецца спіс рэкамендуемай літаратуры, заданні ў сістэме LMS Moodle, а таксама матэрыялы падручніка “*Беларуская антрапанімія: гісторыя, навукова-практычная арыентацыя*”. Вучэбна-метадычны дапаможнік. – Мінск: БДУ, 2019. – 250 с. (размешчаны ў электроннай бібліятэцы <http://elib.bsu.by/handle/123456789/230603>), у якім змешчаны вучэбна-праграмныя матэрыялы, тэарэтычныя матэрыялы на аснове лекцый па дысцыпліне, абагульняючыя кантрольныя пытанні па тэмах, практычныя заданні, кароткі тэрміналагічны слоўнік, тэматычны бібліяграфічны спіс.

Тэмы рэфератыўных работ

1. Іменалагічныя сістэмы, несупастаўляльныя са славянскай.
2. Нетрадыцыйныя арыгінальныя асабовыя імёны ў наш час (па матэрыялах СМІ).
3. Спецыфіка іменалагічнай моды.
4. Іменалагічная дынаміка (на матэрыяле гаворкі роднай вёскі).
5. Квалітатыўныя формы асабовых імёнаў у сучасных іменніку беларусаў.
6. Імя і рэлігія на сучасным этапе.
7. Жаночы імянік беларусаў і рускіх: гісторыя і сучаснасць.
8. Імя па бацьку ў беларусаў і рускіх: гісторыя і сучаснасць.
9. Гісторыя народа ў прозвішчах.
10. Псеўданімы вядомых асоб: гісторыя з'яўлення і расшыфроўкі.
11. Школьныя мянушкі (вучняў і настаўнікаў): матывацыя, структурныя асаблівасці.
12. Рэальны і віртуальны антрапанімікон.
13. Прынцыпы і правілы скланення прозвішчаў у беларускай і рускай антрапаніміцы.
14. Гаворачыя імёны ў творах беларускіх і рускіх пісьменнікаў.
15. Антрапонімы ў беларускі і рускім фальклоры.
16. Імя і яго формы як сродкі стварэння камічнага эфекту ў мастацкіх тэкстах.
17. Імя ў чужамоўным асяродку.
18. Уласнае імя ў перакладным тэксце.
19. Да праблемы беларуска-рускай/руско-беларускай транспазіцыі ўласных асабовых імёнаў.
20. Навуковыя і наіўныя версіі паходжання прозвішчаў.

Прыкладны пералік пытанняў да заліку

1. Анамастычная лексіка – спецыфічная частка лексічнай сістэмы мовы.
2. Імя як сацыяльны знак.
3. Іменаслоўныя сістэмы свету – супастаўляльныя і несупастаўляльныя.
4. Асаблівасці славянскага іменаслова і асноўныя этапы яго фарміравання.
5. Імёны славян у дахрысціянскі перыяд.
6. Славянскія хрысціянскія імёны і працэсы іх адаптацыі ў беларускай і рускай мове.
7. Славянскі іменаслоў «новага» часу.
8. Беларуская іменаслоўная сістэма, яе спецыфіка на агульнаславянскім фоне. Пачатак XX стагоддзя ў гісторыі беларускага антрапанімікона.
9. Імёны па бацьку як іменаслоўны кампанент у беларускім і рускім антрапаніміконе.
10. Гісторыя станаўлення прозвішчаў.
11. Класіфікацыя беларускіх і рускіх прозвішчаў, асноўныя семантычныя і структурныя прозвішчныя тыпы.
12. Неафіцыйныя найменні асобы (мянушкі, родавыя празванні) у беларускай і рускай антрапаніміі.
13. Псеўданімы як антрапанімічная разнавіднасць у беларускай і рускай антрапаніміі.
14. Камп'ютарныя нікі як новы антрапанімічны тып.
15. Асаблівасці жаночага іменавання ў беларускай і рускай антрапаніміі.
16. Спецыфіка арфаграфічнага афармлення і скланення антрапонімаў.
17. Узаематрансляцыя беларускіх і рускіх антрапонімаў.
18. Міжнародныя сістэмы раманізацыі славянскіх антрапонімаў.
19. Праблемы транслітарацыі беларускіх антрапонімаў лацінскай графікай.
20. Пытанні вызначэння матывацыйных асноў антрапонімаў. Этымалагічныя слоўнікі ў беларускай і рускай антрапаніміцы.
21. Антрапонімы як элементы мастацкага твора. Спецыфіка літаратурнай анамастыкі.
22. Вобразна-выяўленчыя функцыі антрапонімаў у мастацкім тэксце.
23. Гістарычная змена крытэрыяў выбару імя персанажа.
24. Іншамовныя онімы ў беларускім і рускім кантэксце: пытанні пісьмовага афармлення.
25. Праблемы перадачы беларускіх і рускіх антрапонімаў на іншыя мовы ў агульнамоўных і літаратурных кантэкстах.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб змяненнях у змесце вучэбнай праграмы	Прынятае рашэнне (пратакол, №, дата) кафедры, якая распрацавала вучэбную праграму
1	2	3	4
Гісторыя беларускай літаратурнай мовы	кафедра беларускага мовазнаўства	Прапаноў няма	змен не патрабуецца пратакол № 3 ад 07.10.2019
Беларуская дыялекталогія	кафедра беларускага мовазнаўства	Прапаноў няма	змен не патрабуецца пратакол № 3 ад 07.10.2019
Гістарычная граматыка беларускай мовы	кафедра беларускага мовазнаўства	Прапаноў няма	змен не патрабуецца пратакол № 3 ад 07.10.2019
Сучасная беларуская мова	кафедра беларускага мовазнаўства	Прапаноў няма	змен не патрабуецца пратакол № 3 ад 07.10.2019
Стылістыка і культура беларускага маўлення	кафедра беларускага мовазнаўства	Прапаноў няма	змен не патрабуецца пратакол № 3 ад 07.10.2019

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ Ў ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЕ НА / НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

№ п/п	Дапаўненні і змяненні	Падставы

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры
_____ (пратакол № _____ ад _____ 20__ г.)

Загадчык кафедры
доктар філалагічных навук
прафесар

(подпіс)

М.Р.Прыгодзіч
(ініцыялы, прозвішча)

ЗАЦВЯРЖДАЮ
Дэкан факультэта

доктар філалагічных навук
прафесар

(подпіс)

І. С. Роўда
(ініцыялы, прозвішча)